

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**شاخص‌ها و نماگرهای «حق آزادی بیان»
در جمهوری اسلامی ایران**

به همراه نمونه‌های آماری ۱۸ کشور

۱۳۹۷

سرشناسه : بینا، احمد، ۱۳۴۰ -، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور : شاخص‌ها و نماگرهای «حق آزادی بیان» در جمهوری اسلامی ایران / گردآوری احمد
بینا، بهار اخوان.

مشخصات نشر : تهران: موسسه صیانت از حقوق زنان، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری : ۱۷۸ص.: جدول، نمودار.

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۲۳۴-۳-۱

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۶۶.

موضوع : آزادی بیان -- ایران

موضوع : Freedom of expression -- Iran

موضوع : ایران -- تاریخ -- جمهوری اسلامی، ۱۳۵۸-

موضوع : Iran -- History -- Islamic Republic, ۱۹۷۹ -

موضوع : ایران -- سیاست و حکومت -- ۱۳۵۸ -

موضوع : Iran -- Politics and government, ۱۹۷۹ -

شناسه افزوده : اخوان، بینا، ۱۳۴۰ - گردآورنده

رده بندی کنگره : JC۵۷/۳

رده بندی دیویی : ۳۲۲.۳۳۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی : ۵۱۰۵۳۰۵۱

انتشارات موسسه صیانت از حقوق زنان

شاخص‌ها و نماگرهای «حق آزادی بیان» در جمهوری اسلامی ایران

گرد آوری: احمد بینا، بهار اخوان

طراح جلد و صفحه‌آرایی: عاطفه قشونی

ویراستار: ساناز گودرزی

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۷

قطع و تیراژ: رحلی، ۱۰۰۰ نسخه

آدرس: خیابان کریم خان زند، خیابان شهید عضدی، پلاک ۴۱، طبقه اول

تلفن: ۸۸۸۰۰۸۱۷

شماره پیامک: ۳۰۰۰۴۳۴۳

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

چکیده

اگر بخواهیم آزادی بیان را در اسناد بین‌المللی و حقوق بشر بررسی کنیم، چیزی بیشتر از آزادی گفتار است و شامل نوشتن و سخنرانی، تألیف کتاب، روزنامه‌نگاری و خلق آثار هنری و هر آن چیزی می‌شود که انسان می‌تواند به وسیله آن، به بیان دیدگاه و اندیشه درونی خود، اعم از اندیشه‌های سیاسی، اجتماعی، هنری و غیره بپردازد که البته حق جمعیت اعتراضی و آزادی جریان اطلاعات را نیز دربرمی‌گیرد. باید توجه داشت، آزادی‌های مذکور مطلق نیست و در همه کشورها اعمال حق آزادی بیان مستلزم حقوق و مسئولیت‌های خاص است و لذا ممکن است تابع محدودیت‌هایی باشد. همین‌طور است که در قانون اساسی هر کشوری تصریح شده است که جمهوری اسلامی ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست. این محدودیت‌های قانونی، بعضاً مورد سوءاستفاده برخی از افراد و نهادها قرار گرفته و اقداماتی که خارج از چارچوب آزادی بیان صورت گرفته را مصداق نقض حقوق فعالان مدنی می‌دانند و جمهوری اسلامی ایران را در سب‌مع‌بیر الماکن مکرراً به نقض آزادی بیان متهم می‌کنند. بنابراین، این پژوهش با هدف شفاف‌سازی وضعیت ایران در حوزه آزادی بیان، به جمع‌آوری آمار و ارقام، شاخص‌ها و نماگرهای این حوزه پرداخته است. لازم به ذکر است، علاوه بر مؤلفه‌های ذکر شده در این پژوهش، تعداد بی‌شماری از نهادها، انجمن‌ها و خیریه‌ها در شهرها و روستاها با کارکرد ngo در حال فعالیت هستند که بسیاری از آن‌ها دارای مجوز از ارگان‌ها و وزارتخانه‌های دولتی می‌باشند و بسیاری نیز به صورت خودجوش فعالیت می‌کنند که دستیابی به آمار دقیق در این زمینه نیازمند پژوهشی مجزا می‌باشد.

یافته‌های پژوهش پیش رو نشان می‌دهد، جمهوری اسلامی ایران در حوزه احترام به آزادی بیان جایگاه بسیار بالایی در مقایسه با سایر کشورها دارد. تا جایی که در اماکن عمومی، افراد به راحتی در مورد مسائل سیاسی بدون ترس اظهار نظر می‌کنند و حتی عملکرد مسئولان را به چالش می‌کشند و این نشان از سطح بالای آزادی بیان در جامعه ایران دارد.

اگرچه تاکنون، در حوزه آزادی بیان پژوهش‌های متنوعی صورت گرفته است، اما وجه تمایز پژوهش مذکور با سایرین، در به کارگیری رویکردی نوین و جامع در حوزه پژوهش کمی در زمینه شاخص‌های آزادی بیان می‌باشد و برای نخستین بار است که چنین پژوهش آماری در این زمینه صورت می‌گیرد.

فهرست مطالب

فصل اول: مباحث تئوری شاخص‌سازی.....	۱۱
فصل دوم: شاخص‌ها و نماگرهای آزادی بیان در حوزه فرهنگی و رسانه‌ای.....	۴۳
فصل سوم: شاخص‌ها و نماگرهای آزادی بیان در حوزه سیاسی.....	۶۷
فصل چهارم: شاخص‌ها و نماگرهای آزادی بیان در حوزه اقلیت‌های مذهبی - قومی.....	۹۳
فصل پنجم: شاخص‌ها و نماگرهای آزادی بیان در حوزه فعالیت‌های اجتماعی - مدنی.....	۱۲۹
فصل ششم: شاخص‌ها و نماگرهای آزادی بیان در حوزه دسترسی به اطلاعات مجازی.....	۱۵۱
فصل هفتم: شاخص‌ها و نماگرهای آزادی بیان در حوزه حقوقی - قضایی.....	۱۵۹
منابع.....	۱۶۶
پیوست‌ها.....	۱۶۷